

Sivistysvaliokunnalle

1.3.2017

ASIA Asiantuntijalausunto koskien valvioneuvoston kirjelmää U 61/2016 komission ehdotuksesta Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksesta lähetystoimintaa harjoittavien organisaatioiden tiettyihin verkkolähetyksiin ja televisio- ja radio-ohjelmien edelleenlähetyksiin sovellettavien tekijänoikeuden ja lähioikeuksien käyttämistä koskevien sääntöjen vahvistamisesta.

LAUSUNNON ANTAJA

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry (Musiikkituottajat)

TIIVISTELMÄ

- On välttämätöntä, että asetusta tarkennetaan siten, että se soveltuu vain niissä tapauksissa, joissa ei ole tarjolla vapaaehtoisia toimivia lisenssimenettelyjä.
- Asetus ei huomioi sitä, että äänitetuottajien ja esittävien taiteilijoiden oikeuksia ei ole EU:ssa harmonisoitu riittävän korkealle tasolle.
- Asetuksen tulee tunnustaa tarve poistaa äänitteitä koskevat pakkolisenssit sekä vahvistaa suunnitelma luoda EU:n toimesta äänitetuottajille ja esittäville taiteilijoille yksinoikeudet yleisölle välittämiseen (communication to the public).
- Ehdotettu pakkolisenssisäännös rajoittaa merkittävästi oikeudenhaltijoiden primäärioikeutta lisensoida oikeuksiaan ja sillä on haitallinen vaikutus oikeudenhaltijoiden asemaan.

1. Asetus vaarantaa nykyiset vapaaehtoiset lisenssimenettelyt

Musiikkiteollisuus on digitaalisaation edelläkävijä. Se on ollut aktiivisesti ja rohkeasti luomassa Euroopan digitaalisia sisämarkkinoita, jotka kattavat tällä hetkellä yli 200 laillista musiikkipalvelua, joissa on tarjolla yli 43 miljoonaan musiikkikapaleen valikoima. Kaikki nämä palvelut perustuvat vapaaehtoisiin oikeuksien lisensointiin joko suoraan yhtiöiden toimesta tai vaihtoehtoisesti tuottajia edustavien kollektiivijärjestöjen toimesta. Kaiken tämän on mahdollistanut nykyinen, voimassa oleva eurooppalainen tekijänoikeusjärjestelmä.

Oikeuksien lisensointi moninasiin digitaalisiin palveluihin ei ole ongelma.

Markkinoiden toimintaan ei tule tarpeettomasti lainsäädännöllä puuttua.

Musiikkiteollisuus on jo useita vuosia lisenssioinut vapaaehtoisesti ja joustavasti lähettäjäyritysten rajat ylittäviä toimintoja. IFPI:n jäsenet ovat valtuuttaneet niitä edustavat tekijänoikeusjärjestöt (Suomessa Gramex) lisensioimaan lähettäjäyritysten simulcasting, webcasting ja cath-up –palveluita.

Mikä merkittävää, niin samalla musiikkiteollisuuden tarjoma vapaaehtoinen sopimusmenettely on turvannut oikeudenhaltijat ”forum-shoppailulta” oikeuksien ostoksissa ja sitä kautta estänyt luovien sisältöjen käyvän arvon rapautumista (”race to the bottom”).

Asetusluonnoksen seurauksena olisi luultavasti oikeuksien hankintaan liittyvien transaktiokustannusten huomattava kasvu. Tiettyjen oikeuksien hankintamahdollisuudet voivat siirtyä kokonaan pois Suomesta ja seurauksena voi olla Euroopan laajuinen vapaaehtoisten lisenssimallien rapautuminen. Tämä saattaisi suomalaiset yritykset epäedulliseen asemaan digitaalisilla sisämarkkinoilla. Tämä olisi erityisen haitallista suomalaisille, immateriaalioikeuksia hyödyntäville pk-yrityksille, joiden resurssit immateriaalioikeuksien hallinnointiin ja hankintaan ovat muutoinkin rajalliset

Nykyiset vapaaehtoiset lisenssimenettelyt toimivat hyvin kaikkien osapuolten kannalta ja turvaavat samalla markkinoiden tasapainon.

On välttämätöntä, että asetusta tarkennetaan siten, että se soveltuu vain niissä tapuksissa, joissa ei ole tarjolla vapaaehtoisia toimivia lisenssimenettelyjä.

2. Asetuksesta ei voida saattaa voimaan ilman, että äänitetuottajille vahvistetaan EU:ssa selkeät yksinoikeudet lähettäjäyritysten yleisölle välittämiseen

Asetus ei huomioi sitä, että äänitetuottajien ja esittävien taiteilijoiden oikeuksia ei ole EU:ssa harmonisoitu riittävän korkealle tasolle.

Voimassa oleva EU lainsäädäntö antaa tuottajille ja taiteilijoille yksinoikeuden yleisön saataville saattamiseen, sen sijaan se ei aina yksinoikeuksia yleisölle välittämiseen. Monissa jäsenmaissa yleisölle välittäminen on pakkolisenssin alaista ja oikeudenhaltijoiden mahdollisuus ja asema neuvotella äänitteiden käytön ehdoista ja lisenssihinnoista on heikompi verrattuna selkeisiin yksinoikeuksiin. Ongelmallisia ovat eritoten ne maat, joissa simulcasting ja muut online-palvelut ovat pelkän korvausoikeuden kohteena tai joissa kyseisten oikeuksien oletaan sisältyvän lähettäjäyritysten yleisölle välittämisen lisenssisopimukseen.

Asetuksen seurauksena on todennäköisesti vakavaa ”forum-shoppailua” oikeuksien

ostoksissa ja sitä kautta luovien sisältöjen käyvän arvon rapautuminen ("race to the bottom"). Eduskunnan sivistysvaliokunta on suhtautunut kriittisesti alkuperämaaperiaatteen käyttöön sisältöjen verkkolevityksessä. Valiokunta on todennut (SiVL 5/2011 vp), että *"alkuperämaaperiaatetta ei tule säätää pääperiaatteeksi audiovisuaalisten sisältöjen lisensioinnissa, sillä se voi johtaa lisensioinnin siirtymiseen suojatasoltaan ja oikeuksien toimeenpanon kannalta heikoimpiin maihin."*

Jotta vakavilta seurauksilta vältytään tulee asetuksen selkeästi tunnustaa tarve poistaa äänitteitä koskevat pakkolisenssit sekä vahvistaa tarve luoda EU toimesta äänitetuottajille ja esittäville taiteilijoille yksinoikeudet yleisölle välittämiseen (communication to the public).¹

3. Kyseessä on pakkolisenssi – rajoitus uudelle toiminta-alueelle

Markkinoiden vapaaseen toimintaan ei pidä puuttua kevyin perustein. Sisältöjen oikeudenomistajat ovat Euroopassa lisensoineet jo satoja digitaalisia palveluita. Oikeuksien lisensiointi kansallisella, eurooppalaisella tai maailmanlaajuisella tasolla ei ole ongelma.

Tekijänoikeuden rajoitukset ovat aina poikkeus. Mahdollisten oikeuksien rajoitusten tulee aina läpäistä ns. "kolmen kohdan testi". Erityisesti testin ensimmäinen kohta – *rajoitusten tulee koskea vain tiettyjä erityistapauksia* – ja toinen kohta – *rajoitus ei saa olla ristiriidassa teoksen tai muun aineiston tavanomaisen hyödyntämisen kanssa* – on huomioitava

Nyt esitettävä uusi pakkolisenssi on oikeuden rajoitus, jonka on oltava tarkkarajainen. Oikeudenhaltijalla on oltava oikeus päättää siitä, mitä oikeuksia hän luovuttaa, kenelle ja millaisin ehdoin, kuin myös miten, missä laajuudessa, ja kenen toimesta oikeuksien kollektiivihallinnointia harjoitetaan. Tämän vahvistaa myös kollektiivihallinnointidirektiivi 2014/26/EU.

Digitaalisten palveluiden suosio kasvaa nopeasti ja niistä saatavat korvaukset muodostavat merkittävän osan oikeudenhaltijoiden tuloista. Euroopan osalta digitaaliset palvelut tuovat yli 50 % levy-yhtiöiden tuloista ja Suomessa digitaalisten palveluiden osuus äänitteiden kokonaismarkkinoista on tällä hetkellä 89 %.

¹ Satelliitti ja kaapelidirektiivin 93/83/ETY johdantolauseessa 21 todetaan: *"Whereas it is necessary to ensure that protection for authors, performers, producers of phonograms and broadcasting organisations is accorded in all Member States and that this protection is not subject to a statutory license system; whereas only this way it is possible to ensure that any difference in the level of protection within the common market will not create distortions of competition"* (lihavointi lisätty)

Ehdotettu uusi pakkolisenssisäännös rajoittaa merkittävästi oikeudenhaltijoiden primäärioikeutta lisensoida oikeuksiaan ja sillä on haitallinen vaikutus oikeudenhaltijoiden asemaan.

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry

Antti Kotilainen
Toiminnanjohtaja

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry on Suomessa toimivien äänitetuottajien kattojärjestö, jonka jäsenistö kattaa n. 95 % Suomen äänitemarkkinoista. IFPI on ääniteteollisuuden kansainvälinen toimialajärjestö, joka edustaa 1.300 äänitetuottajaa 57 maassa.

Musiikkituottajat – IFPI Finland ry

+358-(0)9-6803 4050 ifpi@ifpi.fi www.ifpi.fi Yrjönkatu 3B FI-00120 Helsinki